

Ważne jest wczesne rozpozi

Prof. Henryk Skarżyński, dyrektor Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu w Kajetanach, Konsultant Krajowy w dziedzinie Audiologii i Foniatrii

Z powodu zaburzeń słuchu dziecko może mieć problemy z nauką, trudności w mówieniu, kłopoty z koncentracją. Do tego dochodzą jeszcze kłopoty w nawiązaniu bliższych kontaktów z rówieśnikami.

Potocznie uważa się, że słaby słuch to skutek przede wszystkim starości. Tymczasem okazuje się, że ten problem dotyczyć może nawet dzieci. Jak rozpozszechniony jest ten problem wśród najmłodszych?

Zaskakujące są wyniki badań, jakie niedawno przeprowadził zespół naszego Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie. Wynika z nich, że 19,4 proc. pierwszoklasistów ma zaburzenia słuchu, zaś aż 33,4 proc. – w różnym stopniu odczuwalne

szumy uszne. Dla porównania, z badań przeprowadzonych w prawie całej populacji dzieci z klas szóstych warszawskich szkół podstawowych wynika, że 21,5 proc. dzieci ma zaburzenia słuchu, a 28,9 proc. ma dłużej od-

czuwalne szumy uszne. Z obu badań wynikało, że około 60 proc. rodziców dzieci, u których lekarze wykryli problemy ze słuchem, wcześniej nie zdawało sobie sprawy z tego, że ich dzieci gorzej słyszą. Niestety problemów ze słuchem, w przeciwieństwie do wad postawy czy kłopotów z widzeniem, nie widać. Jednak to z powodu zaburzeń słuchu dziecko może mieć problemy z nauką, trudności w mówieniu, kłopoty z koncentracją. Do tego dochodzą jeszcze kłopoty w nawiązaniu bliższych kontaktów z rówieśnikami.

W jaki sposób rodzice czy opiekunowie mogą stwierdzić, że coś jest nie w porządku? Kiedy można to zrobić najwcześniej?

Wadę słuchu najłatwiej jest wykryć, obserwując reakcje dziecka na dźwięki już od pierwszych dni i tygodni życia. Już noworodek reaguje na dźwięki z otoczenia mrużąc oczy lub zaciskając powieki. Dziecko, które skończyło trzy miesiące, zaczyna zwracać głowę w kierunku grzechotki czy dzwoneczka wiszącego nad łóżkiem, reagować uśmiechem na skierowane do niego pieszczotliwe zwroty. Półroczny maluch potrafi już sam tworzyć dźwięki zaczyna gaworzyć naśladując naszą mowę. Około roku dziecko wypowiada pierwsze słowa mama, tata, nie. Wystukiwanie prostego rytmu, po-

ruszanie się w takt muzyki to również znak, że do malucha docierają otaczające go dźwięki.

Kiedy dziecko często dopytuje się, pogłasnia telewizor albo w szkole zaczyna mieć problemy z nauką, (nauczyciele zgłaszają złe zachowanie) - należy zbadać słuch. Jeśli rodzice mają wątpliwości dotyczące rozwoju słuchu swego dziecka, powinni powieścić o tym lekarzowi pierwszego kontaktu, który skieruje dziecko na obiektywne, nieinwazyjne badania elektrofizjologiczne.

Co powinni zrobić dorośli kiedy podejrzewają, że dziecko ma problemy ze słuchem?

Niekiedy badania weryfikujące powtarzamy, aby mieć absolutną pewność; istnieją bowiem choroby, podczas których słuch jest raz lepszy raz gorszy. Po upewnieniu się o istnieniu wady słuchu, doświadczony zespół specjalistów będzie kierował dziecko na dalsze etapy terapii i rehabilitacji. Mogą się one odbywać przy wspomaganiu uszkodzonego słuchu aparatem słuchowym lub implantem ślimakowym. W zależności od wady słuchu, lokalizacji uszkodzenia w uchu środkowym lub wewnętrznym postępowanie będzie różne. Przy naszych dzisiejszych możliwościach, gdy wcześniej rozpoznamy wadę słuchu to możemy pomóc praktycznie każdemu i to pokazuje jak wielki po-

Fot. Archiwum

Niepokojące sygnały

- noworodek nie reaguje na nagły hałas lub głos nawet chwilowym zneruchomieniem, zmrużeniem oczu, przerwaniem ssania
- sześciomiesięcznego malucha nie interesują grające zabawki
- kilkulatek, młodzież i dorośli głośno nastawiają telewizor, radio, odwracają głowę tak, by słuchać tylko jednym uchem, albo mówią podniesionym głosem

nie wady słuchu u dziecka

stęp nauki dokonał się w ostatnich latach.

Na co powinni zwrócić uwagę rodzice, aby dziecko samo nie pogorszyło sobie słuchu?

W wieku szkolnym problemy ma co piąte dziecko, a u ponad połowy z tej grupy upośledzenia słuchu powstały w następstwie nawracających infekcji górnych dróg oddechowych. Ważne jest więc właściwe ubieranie się w zależności od pogody i pory roku, odpowiednie odżywianie się czy przestrzeganie szczepień ochronnych. Młodzież powinna unikać przebywania w hałasie, słuchania bardzo głośnej muzyki przez wiele godzin dziennie w słuchawkach. Problemem nie jest już wielkoprzemysłowy hałas ale hałas środowiskowy, w domu, szkole, na ulicy.

W jakich sytuacjach lekarz zleca założenie dziecku aparatu słuchowego? Czy taki aparat pomoże dziecku poprawić słuch?

To zależy od rodzaju ubytku słuchu. Może się okazać, że przyczyną niedosłuchu są choroby. Dużą grupę stanowią niedosłuchy na podłożu wielokrotnie nawracających zmian zapalnych w uszach środkowych. Kolejną grupą przyczyn są wady wrodzone dotyczące każdego odcinka drogi słuchowej. Istnieją także niedosłuchy wynikające z uszkodzenia komórek zmysłowo-nerwowych w uchu wewnętrznym. Jeżeli niedosłuch takiego typu wystąpił nagle to konieczne jest natychmiastowe leczenie farmakologiczne. W przypadku zmian utrwalonych, których nie da się leczyć farmakologicznie można w różnym stopniu zachowany

słuch wspomagać wszczepionymi implantami słuchowymi do ucha środkowego, ślimaka w uchu wewnętrznym czy nawet do pnia mózgu. Wszystko zależy od lokalizacji i stopnia uszkodzenia słuchu. Obecnie implanty to już nie tylko rozwiązanie przyjęte gdy pacjent kompletnie nie słyszy. Jako pierwsi w świecie najpierw w odniesieniu do częściowej głuchoty u dorosłych, a następnie u dzieci zastosowaliśmy odpowiednio dobrane i wszczepione implanty ślimakowe. Na wielu konferencjach naukowych w świecie polskie wyniki uzyskane z tym typem uszkodzenia słuchu u dzieci są jedyne, a u dorosłych ciągle najlepsze. Gdy niedosłuch stanowi duży problem dla pacjenta, można zaproponować również szereg nowoczesnych aparatów słuchowych, często tak małych, że możliwych do ukrycia w przewodzie słuchowym zewnętrznym.

W jaki sposób można pomóc dziecku w przyzwyczajeniu się do noszenia aparatu słuchowego?

Przyzwyczajanie dziecka do noszenia aparatów słuchowych wymaga cierpliwości. Głównym celem jest, aby dziecko miało zapewniony dobry kontakt z otoczeniem w wyniku wzmocnienia docierających do niego dźwięków. Nie musi nosić aparatu non stop. Należy dziecko stopniowo przyzwyczajać do aparatu i ćwiczyć rozwój słuchowy a następnie mowy i języka. Aparat słuchowy należy wypróbować w domu, w spokojnym otoczeniu.

Niezbędnym uzupełnieniem urządzeń wspomagających słyszenie jest rehabilitacja. Opracowanie nowego w skali międzyna-

rodowej programu telerehabilitacji, stwarza szansę by najbliższe otoczenie dziecka stało się specjalistycznym zapleczem. Program „Domowa Klinika Rehabilitacji” pozwala, aby dziecko aż w 97 proc. realizowało kolejne etapy rehabilitacji, w najbliższym mu otoczeniu, gdzie przyswajanie nowych umiejętności przychodzi najłatwiej, a efekty są największe.

Czy Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) refunduje koszt aparatów słuchowych dla dzieci?

Dopłaty przez NFZ są zróżnicowane, większe - zwykle po-

krywające koszty aparatu u dzieci, mniejsze u dorosłych. Drugą możliwością dofinansowania są fundusze PFRON – przy czym dotyczy to osób, których dochód nie przekracza ustalonego limitu. NFZ refunduje zakup aparatów słuchowych dla dzieci i młodzieży uczącej się do 26 roku życia.. Część osób może dodatkowo otrzymać dofinansowanie na zakup aparatu słuchowego od MOPS/PCPR (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej / Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie).

Rozmawiała
Iwonna Widzyńska-Gołacka

GEERS
AKUSTYKA SŁUCHU

Słyszaleś?

nie wystarczą duże uszy...

żeby dobrze słyszeć

zapraszamy na

BEZPŁATNE BADANIA SŁUCHU

Adresy oddziałów dostępne na:
www.geers.pl
bezpłatna infolinia:
800 13 33 77